

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

חולין דף קלד.

כהן שמכר בהמתו לישראל ותהנה על המתנות בלשונות דלהלן מה הדין?

אמר "על מנת שהמתנות שלי"	אמר "חוץ מן המתנות"	
יכול ליתנם לאיזה כהן שירצה ¹	שייר המתנות לעצמו ואין הקונה יכול לתת לכהן אחר	לברייתא קמא
שייר המתנות לעצמו וכו'.		לברייתא אידך

מי שאמר לטבח מכור לי את בני מעיה של פרה זו, וקנה במשקל², למי תובע הכהן המתנות?

המוכר שקל בשבילו	הלוקח שקל לעצמו	
הכהן תובע גם את הטבח	הכהן תובע רק את הלוקח	לרב
הכהן תובע רק את הלוקח		לרב אסי ³

מה דין ספק מתנות עניים?

כשאינן חזקה לאיסור ⁴	כשיש חזקה לאיסור - כמו בקמה	
פטור	העליונים לעניים ותחתונים לבעה"ב	לתנא קמא בפאה
פטור	ספק לקט - הכל לקט	לר' יהודה בן אגרא
	לרש"י: העליונים וכו' ⁶ לתוס': הכל לבעה"ב ¹	לר' יוחנן ⁵ בדעת משנתנו
		לר' מאיר

¹ דעל מנת לאו שיורא הוא. והקשו התוס' (בד"ה חוץ) דאפי' אם ע"מ אינו שיור מ"מ כיון שהתנה עמו ולא מקיים תנאו המקח בטל. ותירצו, דמיירי שהתנו שלא יתבטל המקח. אי נמי, הוי כמתנה על מה שכתוב בתורה, דהרי התורה הרשתה לו לתת לאיזה כהן שירצה.

² המשנה חילקה בין אם מכר לו את כל הבני מעים במחיר ולא במשקל, שאז אין המוכר חייב כלום לקונה אף שמפסיד את הקיבה שבמעים וצריך לתת אותה לכהן. אכן אם מכר לו במשקל, המוכר צריך להשיב את מחיר המתנה של הקיבה לקונה. ולהלן יבואר ממי תובע הכהן את המתנה הזו.

³ והסיקו בגמ' דכו"ע אית להו דרב חסדא דגזל ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר ואכלו רצה מזה גובה רצה מזה גובה, אלא שרב ס"ל שמתנות כהונה נגזלות, ולכן אם רצה הכהן לדון עם הראשון דהיינו עם הטבח יכול. ורב אסי סבר שאין מתנות כהונה נגזלות, ואיפה שהם נמצאים בעין משם הוא נוטל אותם, ולכן דין הכהן רק עם הקונה.

⁴ כמו בפרה שהספק אם נשחטה קודם שנתגייר או אח"כ, שהייתה בתחילה שייכת לגוי ובחזקת פטור. אכן טעם זה רק לפי רבא למסקנת הסוגיא שזה הטעם שפטור, אולם ר' יוחנן (בסמוך) למד שאפי' היכא שיש חזקה לאיסור כמו בלקט ג"כ לדעת משנתנו פטור.

⁵ הגמ' הקשתה סתירה בין משנתנו - שסתם משנה כר"מ - דס"ל דספק אם נתחייב הגר במתנות הפרה הדין שפטור, ואילו במשנה בפאה איתא בשם ר"מ דספק לקט לקט. ותירץ ר' יוחנן שהוא שונה את המשנה הזאת בלשון יחיד, שר' יהודה בן אגרא אמר כן בדעת ר"מ, אולם משנתנו ס"ל בדעת ר"מ דספק מתנות עניים לקולא, ובנידון הלקט, התחתונים שיש לומר שהם של בעה"ב הם של בעה"ב והעליונים של עניים. כן הוא לפירש"י. ותוס' (בד"ה ורמינהו) למדו שהקושיא היא גם מרבנן, וכדלהלן.

⁶ רש"י למד שהקושיא היא רק מר"מ, אבל מה שאמרו רבנן שהעליונים של עניים גם משנתנו מודה כי התבואה של בעה"ב עושים ממנה עומרים ולא יכולים הנמלים לקחת משם, ורק של הלקט שהיא של עניים שמפוזרת על פני השדה - ממנה לוקחים הנמלים, ולכן העליונים של העניים בלא ספק (כן פירש הרא"ש בפאה את שיטת רש"י).

הוכן ע"י כולל עיון הדף

2

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

חולין דף קלד:

איזה ספקות בדיני גר (שיש ספק אם חל החיוב קודם שנתגייר או אחרי שנתגייר),
אנו פושטים אותם לחומרא ואיזה לקולא?

ספק ממון - לפטור	בספק איסור - לחיוב	
ראשית הגז ³	קרבן אשתו הגיורת שילדה ²	א.
זרוע לחיים וקיבה	חלה - ספק מתי גילגל עיסתו	ב.
פדיון הבן ⁴	פטר חמורו	ג.
השה של פדיון פטר חמור	בכור בהמה טהורה	ד.

מה הוא זרוע - האמור במתנות ובשלמי נזיר, ומה הוא שוק האמור בשלמים שניתן לכהן?

מה הוא שוק	מה הוא זרוע	
ב' עצמות העליונה והאמצעית	ב' עצמות העליונה והאמצעית ⁵	לת"ק
רק עצם אחת - האמצעית ⁶	ב' עצמות העליונה והאמצעית	לר' יהודה

¹ תוסי' לומדים שהקושיא היתה גם מרבנן שאמרו שהעליונים של עניים - אלמא ספק לקט לקט, ורק בתחתונים ס"ל שודאי הוא אינו של העניים, ולא כר"מ שהכליל גם את התחתונים בספק לקט. אבל משנתנו ס"ל שגם העליונים של בעה"ב - כי ספק לקט לקולא.

² ויש ספק אם ילדה קודם הגירות (ופטורה מקרבן) או אחר הגירות (וחייבת קרבן).

³ שיש ספק מתי גזז צאנו קודם הגירות או אח"כ.

⁴ שספק מתי ילדה הגיורת את הבן האם קודם הגירות אח"כ, וזה רק דין ממון כהן ולא איסור.

⁵ בידי ורגלי הפרה יש ג' עצמות, בזרוע העצם הראשונה מתחברת לכתף (כך של יד) ואח"כ יש עצם אמצעית שממשיכה עד הארכובה - ושתי עצמות הללו הם בכלל הזרוע, והעצם השלישית - עצם התחתונה (נקראת הארכובה הנמכרת עם הראש) היא אינה בכלל הזרוע.

⁶ דהיינו מפרק של ארכובה (החיבור בין עצם התחתונה לאמצעית) עד סובך של רגל שהוא המקום של רגל (החיבור בין עצם העליונה [עצם הירך - הקולית] לעצם האצעית).